

sel orgyilkosan megsebesített és gyermektelenül elhalt, aug. 14. ő követte az uralkodásban; még ugyanaz év november havában nőül vette egyik montenegrói senator leányát Wukotsitsowa Petrowszka Milenát és szokatlan fényvel vette körül magát. Nikita műveletlen, de ravasz és határtalanul nagyravágó, s már egy jövődélsláv birodalom élén képzei magát, mely az Aldunától az Adriáig terjedne. Igen fogékony az inspirációk iránt, melyeket szép évdíjjal együtt Pétervárról nyer, s annál serényebben törekszik háboru által terjeszkedni, habár népe már többször törvényes határt szabott pénzpiacárlásainak és zsarnok szeszélyeinek, s azt véli, hogy háboru és rablókalandok által teheti csak kedvessé magát a fekete hegyek vad törzseinél. Mindez azonban alig fogja akadályozni, hogy neve történelmileg is nevezetes legyen. Már gyakrabban volt Sz. Pétervárott látogatáson, s ott mindig nagy kitüntetésben részesült.

A mondottak után csak azt kívánjuk még megjegyezni, hogy Dalmátiában az ügyek ez időszereint a lehető legrosszabbul állanak. E részben hallottunk Auer-sperg visszahívásáról, minisztertanácsról, kedvezőnél kedvezőbb távirati hírekről; értesültünk, hogy a „barátságos“ érzelmű orosz nagyhatalom nem bánná, ha seregeink a béke helyreállítására végett behatolnának Montenegróba: de végre is constatálnunk kell, hogy a dalmát felkelés eddig is óriás áldozatokba került a nélkül, hogy annak elnyomása sikerült volna, s hogy katonaságunk, majd csak a jövő tavasszal folytatandja, — reméljük nagyobb eredménnyel — hadműveleteit. —

Római levelek.

(Eredeti közlemény.)

(Öt képpel a 603—606. lapon.)

II.

Midőn e sorokat írom, fényes, nagyszerű látványosság színhelye Róma. Itt, hol minden darab kő egy fényes multnak emléke és minden talpalatnyi földet megszentelt a hagyomány, még a tizenkilencedik században is középkori ragyogványában lép föl a katolikus egyház.

Azonban mind e pompa és mesterségesen kifejtett szemfényvesztés dacára az „örök város“ is csak azon örök igazságot juttatja eszünkbe, hogy városoknak államoknak csak úgy meg van ifjúságuk, férfi és aggkoruk, mint az egyeseknek.

Róma — ha még úgy kezegetik is a Péterfillek pirosító kenőcsével, — Róma már elaggott, öreg. — Volt ragyogó ifjúsága, hatalmas férfikora, volt oly idő, mikor lábaihoz borultak a császárok, s Európa hátán nyugodott papucsa. — Ma már roskadozó, öreg, dicsősége hagyomány, és maga szent Péter temploma a katakombák fölött csak elmúlt fényről, hatalomról tesz bizonyosságot.

Ott voltam az e hó 8-án és az azóta véghez ment ünnepélyességeknél. Láttam szent Péter temploma főcziczomázott fölőltárát, mely alatt az apostolok fejedelmének ereklyéi fekszenek s hol csak a pápának szabad misét mondani, láttam a pápát fényes, de csodálatos egyházi ornatusában, házi praelatusait, kik a baldachint szokták vinni, melyen szent Péter kulcsai vannak hímelve s mely alatt a katolikus egyház feje ül; láttam a testőrség tisztjeit, a tizenkét vörösbe öltözött székhordót, kik a régi senatorokéhoz hasonló curruliszékét emelik vállaikra; a struczoll-legyezőket, mik szintén a régi római senatorok korszakára emlékeztetnek, s melyek most az egyházi méltóság jelvényei gyanánt pompáznak; láttam a hármaskoront, mely a pápai, császári és királyi hatalmat látszik magában egyesíteni; bibornokokat, keleti patriárkákat, örmény, syrus, chaldeus, görög és maronitákat, kik mind különböző egyházi ritussal birnak. — Aranyszövetű ruhájában ott állott közvetlen a pápa mellett Róma városának senatora. Nagy uszályát fiatal apródok vitték. — Távolságban a szerzetes rendek, dominikánusok, franciskánusok stb. generalisai.

De ki győzné ezen ünnepélyességek pompáját, tarkaságát teljes fényében ábrázolni, ki volna képes leírni a hatást, melyet e történelmi sirbölt kiöltözött alakjainak megpillantása reánk gyakorol. Egy barátom megjegyzése szerint Róma igazi jellegét öltötte föl most: a „templomok“ városa szentsége egész varázsában mutatta be magát a szélrózsa minden irányából ide tödült közönség előtt. — „Mann kann Rom nur in Rom erkennen!“ kiáltott föl Goethe találóan.

Igen Rómában! — de különösen most a zsinat alatt.

Régi közmondás, hogy Rómának annyi temploma van, a hány napja az évnek, és én hozzá teszem,

néhány nap óta annyi szertartása, a hány órája a napnak. Az egész város egy roppant látványosság most szent Péter templomától a legutolsó félreeső kápolnáig. Mindenütt élet, mozgalom, zaj az utcákon, melylyel oly csodálatosan vegyül együtvé a nyitott templomokból kihangzó szent énekek mélabus zenéje, — mindenütt nyüzsgés, tarkaság; s akár a Colosseum nagyszerű romjai közé sétálj, akár a Vatikán felé veszed utad: mindenütt egymás hátán a százezrekre menő vendég, és mindenütt idegen arcok, idegen öltönyök, idegen beszéd. Rómának a szó szoros értelmében kosmopoliticus színezete van most. A szokásos életrend kifordult teljesen tengelyéből s az osteriák különben csöndes asztalánál ép oly kevéssé remélhetsz nyugalmat és kényelmet, mint a monte Pincio ormán vagy a kápitoliumi lépcsőzet tetején, honnan a város minden pontjára elbűvölő kilátások nyílnak.

Meg fognak bocsátani szíves olvasóim, ha ily constellatiók közepette Róma nevezetesebb műemlékei, gyűjteményei s romjai tüzetes leírását későbbre hagyom. — Mióta néhány felette kellemetlen könyökdőféssel megismerkedtem, minden kedvem elment a tolakodástól. Ezek az angolok oly keményen és szaporán boxiroznak, mintha csak oda haza a Temse partján éreznék magukat. Dumasnak teljesen igaza van: az angol mihelyest idegen földre lép, szemtelen, kiállhatatlan.

Addig is, míg a zajló áradat lecsillapszik és megengedné zavartalanul elmerülni azon ábrándba és élvezni azon lelkesedést, melyet ennyi nagysággal dicsőséggel és fényvel szemközt a fogékony szív leküzdhetetlenül érez. — megkísértem jelen levelemben vázlatát adni az itteni szokások, erkölcsöknek, szóval mindazon benső viszonyoknak, melyek a rideg, élettelen, falakba életet öntenek, és a szellemi vonásokat képviselik.

Mióta nyakamba szedtem a vándortarisznyát s a lelkembe nőtt benső nyugtalanság közel két éve járhatja velem a világot, azt tapasztaltam, hogy a világvárosok bizonyos színvonalon mind közös jelleggel bírnak. — A civilizációnak megvan az az árnyoldala, hogy a különféle sajátos jelenségeket, vonásokat leghatalmasabb, s bizonyos sima untató egyformaságot terjeszt.

Az egyházi színezet és a papság közvetlen környezetét kivéve, a társadalom egyéb rétegei Rómában is csak olyanok mint más nagyobb városokban.

A paloták virágduz erkélyein s a mesterember egyszerű műhelyében a század szellemét — minden tilalom dacára — csak úgy megtalálod itt is, mint másutt. Az éretny a bűnnel, a nagyszerű a kisszerűvel, a fény az árnyval, a gazdagság a nyomorral ép úgy váltakozik itt is mint egyebütt. Legfőkébb is az a különbség, hogy itt kirívóbb az ellentét. De a mit másutt hasztalan keresnők, azok a koldusok, antiquariusok és a művészet adeptusainak roppant serege.

A hiányos közigazgatás és tévesztett kormányrendszer kelevényes hatásait sehol nem észleltem minden lépten nyomon oly szembeszökőleg, mint az örök városban. Dacára a temérdek jótékony intézeteknek a koldulás oly mérvben lép itt előnkbe, mint Irlandon kívül, másutt sehol Európában. Egy itteni ismerősem szerint a koldulás Rómában mesterség, melyet a hatóság csak bizonyos letéti díj után engedélyez. Azok, kik a templomajtóknál küszöbein koldulnak, többet kötelesek fizetni, mint a közönséges koldusok, kik az utcákra és téerekre vannak szorítkozva, míg az ugynevezett aristocraticus koldusok, kik szent Péter templomának környékét birják bérben, oly jövedelmi adót fizetnek, mit holmi kis fejedelemség pénzügyminisztere bizvást megirigyelhetne fölük. Róma nevezetesebb pontjait formalisan monopolizálják a koldusok. A Pincio-téren például egy koldus senkit át nem ereszt addig, míg albénsága időtlen mutatványait elő nem adta s az illető díjt annak fejében be nem szedte. A vendéglők a kolduló barátok ostromzára alatt állnak. Az alamizna-csöngetyű szakadatlanul hangzik a folyosókon. Sőt uri koldusok sem hiányoznak, kik csuhákat bérelnék s egész szemtelenséggel támadják meg az idegeneket. Az alamiznaadás keresztény vonás az igaz, de a kereszténység ősvárosában az nem csak a koldusok legióját teremtette meg, hanem századokon keresztül beleoltotta lakossága lelkületébe azon szentes gondolkodásmódot, hogy az idegen nem egyébre való, mint hogy csalják, zsebeljék. Ferlane angol utas — azt állítja, hogy a római nép mindig az idegen zsebében kotorász. Ha roszat forralnak, oda haza befedik a szűz Mária szobrot lelkiismeretők megnyugtására.

A római nép egyébiránt a legegységesebb az egész világon. Nem politizál s nem annyira a szabadságot, mint a francia járom lerázását óhajtja. Egy szép Mária napért a világ legszabadelvűbb parlamentjét odaadja.

Foszd meg miséjétől, oltsd el a szentély lámpáját, forgasd föl oltárait, szent szobraikat és a gyönver, ha világalmat és köztársaságot ígérsz is neki.

A népelet nem mutat valami sok eredetiséget, ha a bár formák, melyekben nyilatkoznak mások is mint nálunk. Közlebbi levelemben bővebben szólok róla.

Antiquariusok, mint említém, nagy számmal vannak, hanem azért kivétel nélkül rájuk illik a csaló elnevezés. Nagy kereskedést űznek régi emlékekkel. A római és etrusiai maradványok azonban többnyire hamisított antik művek; különösen ovakodni kell az ugynevezett conoscentiktől. Tapasztalás iratja ezt velem, a minthogy általán alkalmam volt meggyőződni, hogy Rómában az erkölcsi állapotok oly rosszak, a viszonyok oly kétségbeesítő, melyekért a pápai uralom eléggé meg nem roható. Sívár és lehangoló érzést költ ez az elfogulatlan, de fogékony ember keblében, s ha a vándor még oly tiszta szívvvel, még oly tiszta saruval lép is Róma vérrel és könnyelannyiszor áztatott talajára, az örök város kellő közepében a szív tiszta tükörlapja elborul attól, a mi körülé történik s örvendhetsz, ha a tiszta sarut le nem lopják lábadról.

Arany János Tassójában azt mondja valahol a római népről: Egyik kézzel imádkozik, midőn a másikkal lop.

Az adelsbergi barlang.

(Uti jegyzeteimből.)

Az adelsbergi barlang meglep minden utazót. Ez egy földalatti mesés világ, melyben a cseppkő oly csodálatosan utánozza a természetet és művészetet.

Mily képek!

Itt egy bámulatos hegy emelkedik előttünk, melynek oldalain, mintha az Olympall lenne összekötve, — tulvilági lények mozognak. Ott egy keleti tündöklő paradicsomkert terül el, mely a legpompásabb színvegyületben gyönyörködötteti a bámulót. Lent a mélyben egy börtön fekete falai tűnnek elő, melyek oly visszariasztólag hatnak az emberi kedélyre. Fenn a dombon pedig a tavasz képe bontakozik ki e csodaképződések tömkelegéből, gyönyörű gulyák, nyájak legelenek a réteken, még a pásztort, a kuvaszt is láthatod, mily örködőleg tekintenek szét a távol láthatár csillogó tükörén. A völgyben zordon tél fagyos leple burkolja a pályát, száraz galyak, kopasz fák, iszonyu jégcsapok zord panorámája tűnik elénk. Amott a hegytetőn rideg magányban egy csendes kolostor, melyben bus temető sir-emlékei csoportosulnak. Halvány, fehér merő siri szellemek látszanak ide s tova mozogni, mintha arra lennének rendelve, hogy egy kis életet lehellenek a tespedt nyugalom e mozdulatlan hazájába. Itt obeliszek, gulyák, szökőkutak, szobrok egész sora tűnik elénk, melyek oly szép átlátszó, fényes színben, oly mesterileg vannak alkotva, hogy még az is, a ki már mindent megunt, s minden iránt érzéketlen lett, új ingert, új életösztönt fog nyerni, s mély hódolattal borul le a föl nem fogható természeti erő rejtelmes nagysága előtt.

Ki tudná az itt látható bűvös képeket, melyek egyrészt a cseppkő-képződés és másrészt a relativ emberi képzelem szüleményei, hiven ecsetelni?

Kivéve némely tisztán körvonalozott tárgyat, minő például a dóm, a goth csarnok, kalváriahegy, szókészék stb, bizton elmondhatjuk, hogy e cseppkő s talagtét és talag mitekben azt láthatjuk, a mit képzel-münk csalfa tükre nyújt.

Érdekes, midőn egy különféle rangú és állásu egyénekből álló társasággal járjuk meg e barlang mélyeit.

Én egy kis szorgos gazdasszony, egy ábrándozó lányka, egy földes úr, egy pap s egy professzorral voltam szerencsés e barlangot bejárni. Az a kis gazdasszony mindenütt zöltséges kerteteket, házi állatkákat, konyhaszereket, étnemeket látott; a gazda rengő kalászokat, szérűhöz hasonló épületeket, gyönyörű erdőket, nyájakat, juhászokat; míg a kis lányka ábrándjai egészen más szálakkal szőtték körül a képződések e különféle alakjait, mindenütt egy lugasra, árnyas ligetre, bugó szerelmes párokra akadt, s mind ezek oly naíval árulták el bensejét. A szent atya annyi gyóntató széket, templomot, oltárt látott, hogy kezdetben azt hittem: tán Rómában vagyunk. Egyetlenegy szentnek a szobra sem maradt ki, ő legalább látta valamennyit. A professzor, ki valahol bizonyosan a pszichológiát adja elő, valahányszor a társaság egyik másik tagja látványai felől nyilatkozott, nagy tudományval kiálta föl: „Mennyi függ a subjectivitástól, oh! mily különböző az érzéki észrehevés!“

* * *

Adelsberg Krajnában fekszik, csinos kis mezőváros, Laibach és Trieszt között, mindegyiktől öt mért-földnyire, 1900 lakóval s valaha a Cyllic és Eggenberge által birt vár romjaival.

Csodálatos a természet!

E kopár, úgy szólván istentől elhagyott vidék, melyen rengő kalászkokat hiába keresnénk, gazdag kárpótlást nyert az igazságos természetéről által ritka nevezetességű barádlájában. Ezrenként tudnak ide a világ különféle részeiből és fölélnélik a rideg Karstok e kis pontocskáját, mely ma már világhírű.

A barlang elő-észe a nagy dómig már régóta ismeretes, úgy, hogy fölföldözésének idejét a tizenharmadik századig lehet visszavinni, azonban a nagy dóm-tól a kalváriahegyig eső rész csak 1818-ban földöztetett fel és vizsgáltatott meg tüzetesen. Legtöbb érdemet szerzett magának e tekintetben Jersinovitch József lövengreifi lovag. Tudományosan csak 1850 és 1851-ben vizsgálta meg dr. Schmidt Adolf.

A barlang a következő főrészekre van felosztva: az első az úgy nevezett Ferencz barlang, mely nevezetét Ferencz császár 1816. május 16-diki látogatása alkalmával nyerte, legnevezetesebb ebben a Pock folyón keresztül vezető természetes hid. A második az úgy nevezett Ferdinand-barlang, melyet 1818. május havában épen azon előkészületek alkalmával, melyeket az akkori trónörökös elfogadására tőnek, Lukas Cic vezető földözött fel. Mindjárt az elején egy szoborral találkozunk, mely Ferdinánd látogatását (1819. augusztus) jelzi.

Sok tárgy itt oly híven képviseli az emberek által alkotott műveket, hogy a legegyszerűbb képzelet is mindjárt megtalálja igaz nevét, s innen van különféle természeti és mesterséges tárgyakról vett elnevezésük. Így a Ferdinánd-barlangban legszembeütőbbek: az angolkert, az esőzés, a delphin, a trón, a Máriaszobor, a vizesés, az északi fény, továbbá a 150 láb hosszú, 90 láb széles és 50 láb magas táncsterem, melyben minden évben táncvizgalom szokott tartatni pünkösd másod-napján. Ekkor a világ majd minden részéből, de különösen Bécsből, Grázból, Laibachból, Triesztből (már néhány év óta hazánkban is) kéjvonatok rendeztetnek, és mint valami bucsujáró helyre, oly csoportosan tudnak ide a látogatók, hogy délután 2-től 10-ig 5—6000 ember is megfordul a teljesen kivilágított barlangban, a mi az ünnepély fényét különösen emeli. Ilyenkor legkisebb részlete is valódi tündéri fényözönben tűnik elő. Egy utazó, ki ily alkalommal járt benne, így ír róla: „A gyermekkori mesékben hallott tündéri palotában képzeled magad átvárászolva, azt hiszed, hogy nem a földön, hanem egy boldogabb tulvilágban, nem emberek, hanem a földi salaktól megtisztult siri szellemek közt jársz, s csak akkor ébredsz fel álmaidból, midőn a földalatti nagy táncsterembe lépsz, hol a sziklákra helyezett orchestrum zenéje mellett polkát, kerengőt és landlert tánczol a nép s mohó vágyggyal szörpöli a jeges sört.”

A táncztermet elhagyva még igen sok nevezetességgel találkozunk a Ferdinánd-barlangban. Itt van a pizai torony, a kis harang, a nagy harang, a kápolna, a szökőkút, a viaszkamra és a sir.

A harmadik a nem rég fölfedezett s 280 ölnyi területű Ferencz-József és Erzsébet-barlang, melyben a primitív állapotban lévő csepegőképletek vakító féhérségben és varázsfényben tűnnek föl. Igen szépíti a kis kalvária, az alvó lány, a belvedere, az 50 öl hosszú s 25 öl széles Tartarusz. Itt egy emlékszóbor jelzi ő felségeik látogatását, mely 1857 márczius 11-kén történt, s innen veszi a barlang is elnevezését.

A negyedik a Mária-Anna-barlang, melyben legszébb képződések a fekete függöny s a brillant. S innen juthatni a kalvária hegyről elnevezett barlangba, melyben legnevezetesebbek a hegyomlás, a trieszti világitótorony, a nagy oltár, a híres milanói dóm, a goth építészet majd minden formájával, a török kard, a hal-tér, a négy vonalnyi vastag függöny s a gyónszék.

Az egész barlang, melyben magasabb esések közt suhog a Pock folyam, 20,000 láb hosszú és két óra alatt könnyen bejárható.

Ily világhírűvé, ily fontossá lehetett volna tenni a mi aggteleki barádlánkat is, a mely sokkal nagyobb, mint az adelsbergi; csak hogy nem fekszik kőhalmazok között, mint ez, hanem Magyarország egyik legáldottabb tájékán, Gömörmegyében, és így levén borunk, kenyerünk, nem sokat törődünk azzal, hogy miféle alakokat ölt ott lent a föld alatt a kőképződés. A föld színén is eléggé elfáradunk, — mondja a mi industriánk, — minek keresnünk még dolgot ott lent a föld alatt is?

WLASSICS GYULA.

A párisi félvilág.

(Eredeti levél Párisból.)

Páris a demi-monde hazája. A statistika tanúsága szerint sok hely vetélkedik e tekintetben a francia fővárossal, de hiába, valamint London koldusaival, úgy Páris demi-monde-jával mindeddig páratlan maradt! — Bukott angyalok, megcsalt szeretők, tönkre jutott gavalérok, kikopott arslánok, az iparlovagok kivétel nélkül, a kis tolvajok mind, mind a félvilág tagjai. Főjellegök az, hogy valamennyi vagyoni állapotját eltitkolni, magas rangot fitogtatni törekszik; pedig mindeniknek összes birtoka nem egyéb kisebb nagyobb adag raffineriánál, és rangja a körülményekhez képest koholt. Nagy részük Páris azon lakói közé tartoznak, kik reggel, midőn fekhelyüket elhagyják, még nem tudják, mit fognak enni. A salonokban ép úgy, miként a coehonbálokban, a páholyokban, valamint a romain-ek között, egy szóval mindenütt láthatni őket. Egyszer bárszony felöltöben pöffeszkednek, másszor fogsági ruha fedti testüket: bizonyos napon a champs-elizése-n gyönyörű paripákon lovagolnak, máskor meg görbe-sarku cipőkben kóvályognak valamely külváros sárában; ma a tőzsdén rémitő lármájukkal az egész pénzaristokrátiát zavarba hozzák, holnap pedig az utcán keserves hangon énekelnek, hogy a könyörületes néptől néhány sout kaphassanak. Származásuk és eltűnésük oly titok, mit legfeljebb az általuk károsultak iparkodnak kipuhatolni. Ők egy nagy családot képeznek, melynek istensége a pénz, szertartása a csalás és imája a hazugság. Könynyelműség és szenvedély hitük leghathatosb tértője.

Egyedül hosszas és beható társadalmi tanulmányok után lehetne az egész félvilágot úgy feltüntetni, a minő az teljes valóságában, mivel mindenüvé befurja az magát, mindenütt terem ismeretlen tagtársainak kolóniát. Én tehát ez uttal csak egy töredékére szorítkozom és ezt ohajtom a tisztelt olvasóval megismertetni.

E töredék a szó szoros értelmében vett női demi-monde, melynek számos árnyalata van: a cocodette-nél kezdődik, a prostituáltaknál végződik.

Minthogy Franciaországban, honnan a pedantizmust már rég száműzték, nem általános elméletekkel, hanem a gyakorlati élet tanmodora szerint, részletes példákkal foglalkoznak: a társadalmi életben minden mozzanat, mint kiváló figyelem tárgya, egy-egy specialitásnak tekintetik és új szóra, új eszmére ad alkalmat. Ezen szokásnak lehet leginkább tulajdonítani a női demi-monde számos elnevezését is. Így coco, cocotte, cocodette, biche, bichette, étudiante, petite femme, fleurs de jardins sat. mind ugyanazon osztálynak különböző nuance-nit jelölik.

A coco vagy ha úgy tetszik, cocotte, a divat leghathatosb hirdetője. Ő veszi fel először a legújabb divatú öltözetet, hogy annál jobban vonzon, és bejárja avval az előkelő boulevardokat, hol aztán kétség nélkül a divat elsajátítása végett míg a legtisztességesebb hölgy is egy átható pillantásra méltatja — piperéjének új vívmányát. A cocotte ilyenkor boldog, mivel ő, ki azelőtt egy kis körben szűkjövedelmű ifjak között vagy a quartier latin vagy pedig faubourg St. Antoine-ban lézengett, most mindenkinek szemét szurja. Pedig, ha tudnák bámulói, mily módon jutott ez öltönyhöz, hány-szor kellett barátjának hizelegni, míg az kérelmét teljesítette. Szivarka és liqueur az ő eleme; a karcsu pezsgópohárakat is képes ám a lakomák alkalmával barátjai körében kitűnő chic-kecséskolgatni; a fiatal emberek minden párbáját, bukását és öngyilkosságát napról napra tudja; minden pillanatban hurczolkodik, mivel az állandó lakás előtte rabszolgaság; a kávéházak előtti kis asztaloknál egy „bock” mellett tölti nappal éberóráit, itt készíti el terveit, mik sohasem valósulnak, itt találkozik a nagy és kis világgal; a női emancipációra nem vár, mert ő önmagát emancipálta.

Neve még azon időből ered, midőn a rossz iskolás gyermekeknek büntetésül nyakukon egy fából készült kis kakast (coq) kellett viselni. A cocotte az életiskolájában a női hivatás tanát rosszul tanulta meg, helytelenül fogta fel, e miatt a világ a hajdani büntető jelvény diminutív nevével bünteti őt. És ő nem haragszik ezen elnevezés miatt: ő érzi, tudja, hogy ez jogosan megilleti őt.

Éjjeli óráit a café-concertekben, freres Provencaux éttermében, Bribant cabinetjeiben tölti, hol könnyelmű ifjak megszokott bókjain csupa szokásból nevetgél, régi élczekeket, felmelegítve előad, tréfál, pajzánkodik, a mig csak lehet és azután későn, midőn már a rongyszédők is pihenni mentek, hazatér, hogy másnap délig aludhassék. — Különösen érdekes látni, midőn egy ily „pieuvre” déli 12 óra tájban sietve készült toilletjében enni megy: arca sápadt a mult éjjeli kicsapongástól, szemei beesvék a tivornyától, ruhájának

szegélye, mint valami megállott barometrum, az azelőtti nap időjárását mutatja.

A bichette (vagyis őzike) a női félvilágban azon helyet foglalja el, melyet a petit crevé a férfi félvilágban. Ez a boulogne-i erdőben az egész világot fitymálva, elegans öltözetében hemzseg; nagyot játszik; a salonokban kitűnően adja Piperke urfi szerepét; női körökben hizelgése olyan, mint a méz; a legjobb parthie-k után leselkedik, ha szabója diktálja minden perczen kész még a czélszerűtlen és elavult spanyol csipkegallért is feltenni magára; ha kell a legnagyobb demokrata, pedig titkon a főnemesei köre után sováro; folyton hirdeti elveit és a mellett minden pillanatban következtelenséget árul el, jövedelmi forrását senki sem ismeri, származását eltitkolja, mindig valamely szerény kinézésű fiatal ember, (mint ő nevezi: titkárja) kíséretében jár, a cancan du jours-okat egytől egyig tudja, ha nyerni lehet nagy fogadásokra kész, erkölcsiségről szónokol, noha az élet morálját rég szegre akasztotta; egy szóval olyan, mint a mázos persely; kívül fényes, belsejében pedig legfeljebb „aprópénz” van. Ilyen a bichette is, ő rendkívül tud nagyot játszani és emellett szendéséget színlelni.

Őt ugyan nem kíséri titkárféleje, mint a petit crevét, de igen is egy bőbeszédű asszony, kit eltart, csinos ruhával ellát csak azért, hogy nyilvános helyeken szép multját hirdesse, a gazdag férfiakat elvakítsa és a bichette legedesebb anyját játsza.

Hány balvégzetű házasság keletkezett már Párisban egy ily bichette nagyravágása miatt. (Szépsége végett sok terem nyitva van előtte és ő azt hiszi már, hogy előkelő; szerencsés diadalok által némi vagyonra tett szert, ilyenkor pedig a gazdagok közé sorolja magát; most még csak egy van hátra: ő becsületes feleség akar lenni, és ez ambíció a legtöbb esetben, mind az ő, mind boldog vőlegényök szerencsétlensége. Az utóbbinak elérését minden eszközzel megpróbálja. Így jött volna létre legujabban egy házasság, ha a véletlen a bichete számítását meg nem hiusítja.

Ugyanis a szóban forgo nő nagy mérvben magára vonta egy előkelő angol figyelmét ki gazdag volt, mint egy nabob, és bőkezű mint egy bojár.

Ékszerek, csipkék, indiai shwalok a szépet gazdagnak tündették. A lord minden kitelhető ügyességgel udvarolt, azonban minap egy nem várt távsürgöny által családja haza hívta őt.

A lord Londonból levelet irt a bichettenek s meghívta őt anyjával együtt mezei gazdaságának megtekintésére, mely után Párisba őket visszakísérni ígérkezett. Csakhamar a bichette utra is kelt és pedig anyja kíséretében. Utóbbi csupa ovatosság és félszöbl-magával vitte egy kis kézi tárczában leányának ékszereit, részvényeit és bankjegyeit, — körülbelül 100,000 franknyi értéket.

A kézi tárcza az egész ut alatt rendkívüli vigyázat tárgya volt, az anya tartotta kezében és a leány le nem vette róla szemét. De Folkestone-ba érkezvén midőn a kiszállásnál vendégszerető angol íbarátjuk nekik kezét nyújtá, az anya félrelépett, kicsuszott és kezéből kiejtette tárczáját, mi onnan a tengerbe esett.

Kimondhatlan elrémülés, bú, kétségbeesés állott be.

— Leányom egész vagyona elveszett . . . oda van! . . . ismétlé könyek között a szegény anya.

— Más bajuk nincs? kérdé a generóz udvarló.

— Nem nagy baj, segítünk rajta!

E szóra az anya lecsillapult, mosolygott és a többiekkel a város legelső vendéglőjében reggelizni sietett. Alig, hogy leültek az asztalhoz, egy bozontos matroz állott elő. Ő jelen volt, midőn a tárcza a tengerbe hullott, a kár nagyságát meghallotta, rögtön a vízbe ugrott, és íme a tárczát szerencsésen elhozta. — Az angol örült, megdicsérte a bátor matroz és fejedelmi módon megjutalmazta. Azután, hogy lássa, vajjon nem hiányzik-e valami a táskában, ezt felnyitattni kérte.

E kívánságra az anya zavarba jött, elsápadt, hebegett.

— Minek? Én belenyugsom . . . nem szükséges.

— Ellenkezőleg, — viszonzá az angol, kiben ily körülmények között a gyanu felébredt és egy késsel a lakatot felpattantotta.

A tárczában egy fecskendő volt!

Egy óra múlva a postahajó visszavitte búsan és szégyentelten az anyát és leányát. A lord még az uti költséget sem akarta megfizetni.

Legszerényebbek az étudiante-ok (tanulónők), ezek a quartier latin-ban laknak és pedig legtöbbnyire az orvosnővendékekkel, kiknek legtöbb joguk van hozzájuk, mivel rendszerint valamennyi tanintézet látogatóinál tovább időznek Párisban, s így az általuk kötött viszonyok nagy tartósságnak örvendhetnek.